

Sygn. akt III CO 16/21

POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z wniosku K. L.

z udziałem K. L., J. L., A. M. i J. L.

o dział spadku,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 marca 2021 r.,

na skutek przedstawienia przez Sąd Rejonowy w O. sprawy o sygn. akt I Ns (...)

celem przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu

nie uwzględnia wniosku.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca K. L. wniósł o dokonanie działu spadku po J. L. i E. L., w ten sposób, żeby wchodzące w skład spadku nieruchomości przyznać na własność wnioskodawcy z jednoczesną spłatą uczestników.

Uczestnicy poparli wniosek o dział spadku.

W toku sprawy uczestniczka postępowania J.L. wniosła o wyłączenie sędziego referenta oraz o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Rejonowego w O. Ponadto wniosła o wystąpienie do Sądu Najwyższego - w trybie art. 44¹ § 2 k.p.c. - o przekazanie sprawy innemu równorzędnemu sądowi z województwa [...].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek Sądu Rejonowego, wynikający z wniosku uczestniczki postępowania, nie był zasadny.

Zgodnie z art. 44¹ § 1 i 2 k.p.c. sąd właściwy do rozpoznania sprawy może wystąpić do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu, jeśli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego.

Powyższy przepis koreluje z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, który zapewnia i kształtuje prawo do rozpoznania sprawy przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Jednocześnie jednak stanowi wyjątek od zasad właściwości sądu ustalonych w art. 15-42 k.p.c., co oznacza, że powinien być wykładany ściśle, a nie w sposób rozszerzający. W orzecznictwie Sądu Najwyższego kryterium „dobro wymiaru sprawiedliwości” jest odnoszone do sytuacji, które mogą wpływać na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie o braku warunków do rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy w sposób obiektywny (zob. np. postanowienia SN: z dnia z 13 lutego 1982 r., IV KO 9/82, OSNKW 1982, nr 6, poz. 33; z dnia 13 lipca 1995 r., III KO 34/95, OSNKW 1995, nr 9-10, poz. 68; z dnia 17 maja 2006 r., II KO 27/06; z dnia 19 grudnia 2006 r., II KO 68/06, OSNwSK 2006, nr 1, poz. 2493). Wskazuje się jednak np., że żadnego negatywnego wpływu na dobro wymiaru sprawiedliwości nie ma rozgłos nadany sprawie w mediach, zaś przekazywanie spraw do rozpoznania innemu sądowi

jedynie z tego powodu, że określone grupy społeczne postrzegają dany sąd jako stronnicy, w istocie godzić będzie w dobro wymiaru sprawiedliwości (zob. też postanowienie SN z dnia 24 lutego 2020 r., II PO 5/20).

Nie ulega zatem wątpliwości, że zastosowanie omawianego przepisu w praktyce powinno następować w wyjątkowych sytuacjach, albowiem nadmierne i pochopne korzystanie przez Sąd Najwyższy z możliwości przekazania sprawy do innego sądu może doprowadzić do skutku odwrotnego do zamierzonego, gdyż wynikiem takiego działania może być nawet osłabienie zaufania do niezależności sędziów oraz ich zdolności do obiektywnego orzekania. Częste przekazywanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu może wręcz budować przekonanie o łatwości manipulowania ich ustawową właściwością (zob. postanowienia SN: z dnia 8 lutego 1994 r., III KO 6/94, OSNKW 1994, nr 3-4, poz. 20; z dnia 21 stycznia 2003 r., III KO 59/02; z dnia 25 listopada 2009 r., III KO 81/09, OSNKW 2010, nr 2, poz. 20).

Taka wyjątkowa sytuacja nie zachodzi w niniejszej sprawie.

Przede wszystkim jeżeli zachodzą okoliczności wzbudzające wątpliwości co do bezstronności sędziego to wówczas zastosowanie w pierwszej kolejności powinna znaleźć instytucja wyłączenia sędziego (art. 48-49 k.p.c.). Z akt sprawy wynika, że wniosek uczestniczki o wyłączenie sędziów nie został jeszcze rozpoznany.

Ponadto z dokumentów zawartych w aktach sprawy, jak również postanowienia Sądu Rejonowego, skupiającego się jedynie wokół faktu zawnioskowania przez uczestniczkę przekazania sprawy innemu równorzędnemu sądowi, nie wynika, aby faktycznie wystąpiły okoliczności uzasadniające zastosowanie art. 44¹ § 1 k.p.c. Tak naprawdę wniosek nie został należycie uzasadniony, tj. zgodnie z tym przepisem, a więc nie zaszły okoliczności uzasadniające odstępnie od ogólnych zasad dotyczących właściwości miejscowej sądu.

Mając powyższe na względzie, orzeczono jak w sentencji postanowienia.

ke